

Magnificentia Vestra, Spectabiles, Honorabiles, Cives academici, Hospites nostri

Dovolte mi, abych na úvod své inaugurační řeči poděkoval členům Akademického senátu Přírodovědecké fakulty, kteří mě podpořili v děkanské volbě. Děkuji všem členům akademické obce, kteří se aktivně účastnili volebních diskuzí. Považuji to za nesmírně důležitou součást fakultního života. Děkuji i Vám, Magnificence, za uvedení do funkce děkana Přírodovědecké fakulty Ostravské univerzity. Uvědomuji si zodpovědnost, která okamžikem přijetí kandidatury, volbou vlastní a dnešním slibem, je se mnou nyní spojena.

Chtěl bych poděkovat minulému vedení Přírodovědecké fakulty v čele s doc. Danou Kričfaluši. Zároveň bych ji rád omluvil z nepřítomnosti na tomto aktu. Rád bych poděkoval i mému protikandidátovi, doc. Romanovi Maršálkovi, za věcnou diskuzi během volební kampaně.

Inaugurační projevy mohou být uchopeny úspěšnými kandidáty různě. Inaugurovaní opakuji vize volebního programu, někteří bilancují stav fakulty, kterou přebírají, nebo upřesňují nejbližší kroky svého funkčního období, jiní je koncipují jako řeč ad captandam benevolentiam – neboli k získání přízně.

Dovolte, abych svou řeč zaměřil na téma obecnější, ale pro mne velmi podstatné, a věřím, že je to téma důležité i pro naše akademické prostředí. Jde o téma HODNOT, které jako akademická obec vyznáváme a které bychom měli hájit, neboť by to měly být konstanty našeho počínání vytknuté před závorkou. Možná o nich málo mluvíme, málo si je uvědomujeme a možná je nevnímáme jako něco podstatného v každodenním shonu. Co je psáno, to je dáno, ovšem řadu hodnot sepsaných nemáme, nemáme je stále na očích a rozhodně o nich málo diskutujeme, proto se nám jich nedostává. Co tedy považuji jako nastupující děkan a jako Jan Hradecký, fyzický geograf, za stěžejní hodnoty a které z nich hodlám pevněji ukotvit v našem fakultním prostředí?

Hodnota první - otevřená diskuze

Diskuze je nástrojem k tříbení názorů. Je to nástroj, který nám pedagogům slouží k výuce studentů. Je to velmi náročná disciplína, pokud se má dělat poctivě a vést k nové kvalitě. Jak často naříkáme nad nízkou ochotou studentů do diskuzí vstupovat, nad jejich schopností diskutovat věcně a prokázat během diskuze kritické myšlení. Jsme ovšem schopni nebo ochotni vést diskuzi mezi sebou na fakultě, potažmo na UNIVERZITĚ?

Několik posledních let jsme na naší fakultě svědky rozvoje. Nakupujeme přístroje, budujeme nové prostory, pilujeme techniku řízení, dokonce kupujeme i nové spolupracovníky. Fakulta se rozvíjí, ale zamýšlíme se nad tím, zda se rozvíjí harmonicky a po všech stránkách, které k demokratické univerzitě patří? Tedy včetně kultivace akademického prostředí, schopnosti pěstovat přesně tu otevřenou diskuzi, kriticky se zamýšlet nad děním kolem sebe a bránit pravdu jako nejvyšší hodnotu? Poslední měsíce ukázaly, že na fakultě i univerzitě jsou lidé, kteří si význam otevřené diskuze uvědomili.

Slovy Jiráska, otevřená a kritická diskuze na naší univerzitě nezemřela, ale spala, a já věřím, že se znovu naplno rozvine tak, jak si ji budeme hýčkat, a že k diskuzi budeme vést jak studenty, tak pedagogy. Vždyť na diskuzi-disputaci byly a jsou univerzity založeny. A nemělo by rozhodně jít pouze o diskuzi odbornou, ale o rozpravy o řadě problémů, které pálí nejen svět akademický, ale i celou společnost. Nezapomínejme, že diskuze je základním atributem demokratické společnosti, a já chci posilovat demokratickou a diskuzi schopnou fakultu. Jiný model si představit neumím!

Hodnota druhá - kvalitní věda

Minulost i budoucnost univerzit je spojena s vědeckou činností – bádáním, zkoumáním, hledáním zákonů a zákonitostí, podle kterých svět funguje. Akcentování vědecké činnosti však přerostlo v České republice v mnoha případech v bezbřehé hromadění bodů. Vysoké školy se mnohdy jen adaptovaly na podmínky rozdělování finančních prostředků. Avšak neutrpěla tím kvalita vědecké práce? Nebyla vidina hromadících se bodů a tím i financí inverzí k tomu, co má vědec skutečně sledovat? Na druhou stranu, a to musíme uznat, se tzv. kafemlejek projevil jako akcelerátor vědeckého výkonu, byť často nemá pozitivní korelaci s růstem kvality vědeckých výsledků.

Naše Přírodovědecká fakulta není z hlediska vědecké práce v situaci, ve které by ji rád viděl kterýkoliv děkan. Je to dáno i tím, jakou váhu jsme vědě v minulosti přikládali. Vědecká práce je pro akademika přírodovědecké fakulty kategorií, jejímž pěstováním dosahujeme hned několika zásadních výsledků: rosteme jako pedagogové – máme co předávat mladé generaci studentů a mladším kolegům, neboť pracujeme s vlastní zkušeností a předáváme moderní poznatky; posilujeme naši konkurenceschopnost ve vědeckém světě a můžeme participovat na mezinárodním výzkumu; posouváme poznání lidstva, což je meta hodná univerzity. Ne vždy jsme si synergický potenciál kvalitní vědy na naší fakultě uvědomovali. Často byl dobře vyplněný formulář nebo získaný „měkký“ projekt lépe hodnoceným výsledkem práce než kvalitní vědecký výsledek publikovaný v prestižním časopise. Jsem velmi potěšen faktem, že i přes horší výchozí postavení se na fakultě objevila řada jednotlivců a postupně i týmů, jejichž vědecké výsledky rezonují nejen v odborných kruzích České republiky, ale i v zahraničí.

Vědecká práce v sobě skrývá ještě jeden důležitý moment, a to je etický rozměr vědecké práce. Moment, jenž je klíčový i při výchově mladé vědecké generace. V České republice máme řadu případů, kdy vědecká práce byla manipulována nebo jinak neeticky posunuta. Doufám, že nově připravovaný etický kodex Ostravské univerzity a cílená práce na posilování povědomí o etice vědecké práce povedou k upevnění této pro fakultu a jednotlivé pracovníky tak zásadní hodnoty. Jsem velmi rád, že se akademické prostředí snaží očistit od udělování akademických hodností za zásluhy a že nároky na habilitační a profesorská řízení směřují k důkladnému prověření uchazečů. Doufám, že nás o tomto trendu přesvědčí i červnové udělování profesur v posvátném prostoru Karolina.

Hodnota kvalitní vědecké práce je pro mne jakožto nastupujícího děkana jednou z klíčových, které hodlám, tak jak jsem slíbil ve volebním programu, posilovat. Věda musí jít ruku v ruce s internacionalizací našich vědeckých týmů, se spoluprací s kvalitními zahraničními týmy a zaváděním oborů, které budou atraktivní i pro zahraniční studenty. Pevně věřím, že na každé katedře dokážeme vědeckou práci posílit a vytvořit týmy, v nichž budou zahraniční pracovníci, kteří naruší náš mentální inbreeding.

Hodnota třetí - zodpovědnost k regionu a životnímu prostředí

Naše ústava již ve své preambuli deklaruje, že se MY občané zavazujeme společně střežit a rozvíjet zděděné přírodní a kulturní, hmotné a duchovní bohatství naší země. Přírodovědecké fakulty by měly svou vzdělávací a výzkumnou činností přispívat k naplňování ústavy naší republiky. O to víc si uvědomuji tento fakt v souvislosti s Ostravskem, které je stále regionem s kritickým stavem životního prostředí. Naše Přírodovědecká fakulta v tomto směru nevystupovala příliš aktivně a domnívám se, že regionu, ve kterém fungujeme, jsme mnoho dlužni. Již nyní se ale začínají objevovat oblasti spolupráce s řadou orgánů státní správy v oblasti životního prostředí, neziskovým sektorem a dalšími aktéry, kteří stav naší krajiny ovlivňují. Je to jedna z oblastí, kde přírodní vědy mohou aplikovat teoretické poznatky a kde můžeme aktivně propojovat vědu s praxí. Rozhodně bychom neměli rezignovat na environmentální výchovu, a to v různých úrovních – od posouvání nejnovějších poznatků k profesním skupinám, podílení se na výchově žáků základních a středních škol nebo rozšiřování environmentálně zodpovědného chování mezi běžnými občany našeho města a regionu. Pokud se životní prostředí našeho regionu bude zlepšovat, pak se bude zlepšovat i potenciál regionálního rozvoje, jehož jsou i univerzity, potažmo naše fakulta, nedílnou součástí. Zodpovědnost naší fakulty jako nezávislé instituce, která je schopná

vidět i kritické momenty ve stavu životního prostředí, dokáže na ně upozorňovat a vyhledávat řešení, je pro náš region velkou devizou. Usilujme proto o projekty, které budou mít buď zásadní vědecký význam, nebo budou významné pro region, společnost a nebudou jen zohledňovat ekonomické zájmy příjemce dotace!

Hodnota čtvrtá - motivující prostředí

Jak obtížné je studium na vysoké škole, pokud nemáte kolem sebe pedagogy, kteří jsou schopni motivovat?

Jak obtížné je působit na vysoké škole v roli pedagoga, pokud kolem sebe nemáte namotivované studenty?

Obě situace jsem si buď jako student, nebo jako pedagog zažil a nechci, aby podobné situace zklamání ze studia nebo učení zažívali naši studenti nebo pedagogové. Proto považuji motivační prostředí fakulty za jednu z nezanedbatelných hodnot, kterou nové vedení skrze své aktivity bude posilovat, a to intenzivní komunikací se studenty i pedagogy a hledáním toho, co pro jednotlivce může být motivací. Věřím, že řada mých kolegů a kolegů vykazuje vysoký stupeň motivace a je třeba jen zápal udržovat. V případě studentů se dle mého názoru rok od roku jedná o obtížnější úkol a je to jedno z významných ohrožení naší práce a naší budoucnosti.

Hodnota pátá - vysokoškolské tradice

Jak vnímáme tradice českého vysokého školství? Na jakých základech stavíme? Je to pouze založení vysokého učení Karlem IV.? Nebo jsou to tradice spojené pouze s podobnými slavnostními akty, jako je dnešní inaugurace? Rozhodně máme v naší historii další momenty a osobnosti, které by měly ovlivňovat naši akademickou kulturu. Ctíme je? Akcentujeme je ve výchově studentů? Divíme se, že studenti neznají historii. Ale jakým způsobem se ji snažíme do jejich povědomí dostat na naší fakultě? Můžeme namítnout, že nejsme filozofickou fakultou. Ale nepatří právě toto vědomí sounáležitosti k univerzitnímu vzdělání? Vždyť tyto hodnoty se dají studentům sdělit i jinak než jen v přednáškových sálech. A to tak, že si je uvědomujeme a hlásíme se k nim jako instituce, na které studují. Celý podzim jsem čekal, jak si 25. výročí Listopadu '89 připomeneme MY, na NAŠÍ UNIVERZITĚ, na naší fakultě. Ani slovo o blížícím se výročí, ani zmínka o tom, jak si univerzita 25. výročí znovunabytí svobody připomene. Není i toto jistým příznakem rezignace na hodnoty novodobého vysokého školství? Vždyť jaké větší momenty kromě Opletalovy smrti, násilného uzavření českých vysokých škol nacisty nebo Palachova protestu máme? Na čem stavíme tradici a hodnoty vysokého školství v českých zemích? 17. listopad přitom v sobě nese tolik významů! Doufám, že podobný lapsus se už na naší fakultě, potažmo univerzitě, opakovat nebude. O to víc je dle mého názoru nutné připomínat zmíněné události v posledních měsících, kdy řada vrcholných politiků hledá vzory v autoritářských režimech a chce se poučit na východě jak stabilizovat společnost. V tomto ohledu musí vysoké školy skrze své tradice podobným snahám oponovat. A to i výchovou vlastních studentů.

Na závěr mi dovoluji položit si otázku: Jaké hodnoty tedy máme předávat studentům? Má jít pouze o nejmodernější vědomostní aparát? Nebo má být produktem moderní, otevřené a svobodné univerzity vzdělaný ČLOVĚK vedený k zodpovědnosti ke společnosti – člověk laskavý, ohleduplný, který naslouchá, ale zároveň je nekompromisní k práci nízké nebo nulové kvality a k nespravedlnosti současného světa?

Děkuji Vám za pozornost a na závěr mi dovoluji zvolat:

VIVAT, CRESCAT, FLOREAT UNIVERSITAS OSTRAVIENSIS ET EIUS FACULTAS RERUM NATURALIUM!

Jan Hradecký